

Οι Προτάσεις του ΟΕΕ για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του κορονοϊού στην ελληνική οικονομία

Η εξάπλωση του κορονοϊού θα έχει δραματικές επιπτώσεις για την οικονομική ανάπτυξη παγκοσμίως φέτος. Ο ΟΟΣΑ προχώρησε σε αναθεώρηση προς τα κάτω των προβλέψεων για την παγκόσμια ανάπτυξη κατά 0,5%, στο 2,4%, το χαμηλότερο επίπεδο από την περίοδο 2008-2009 της οικονομικής κρίσης, ενώ άλλοι παγκόσμιοι οργανισμοί προβλέπουν ότι η ανάπτυξη μπορεί να είναι ακόμα και κάτω από το 2%. Για τις χώρες της ευρωζώνης προβλέπεται ανάπτυξη μόνο κατά 0,6%. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις το κόστος για την παγκόσμια οικονομία θα ξεπεράσει το 1 τρισ. ευρώ.

Η ελληνική οικονομία, μετά από μια παρατεταμένη δεκαετή κρίση, φαινόταν να επιτυγχάνει το στόχο για υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Όμως, η αλήθεια είναι ότι παρά την πιστή εφαρμογή των προγραμμάτων προσαρμογής και των μεταρρυθμίσεων, παραμένει ευάλωτη σε εξωτερικούς, οικονομικούς και μη, κραδασμούς.

Ο κορονοϊός αποτελεί έναν εξωτερικό παράγοντα που μπορεί ταχύτατα να αντιστρέψει το θετικό κλίμα και τις προοπτικές, που έχουν δημιουργηθεί το τελευταίο διάστημα. Η εκτίμηση, μετά την εξάπλωση της επιδημίας, για το κεντρικό σενάριο του υποδείγματος μεσοπρόθεσμων μακροοικονομικών προβλέψεων του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου για την πραγματική αύξηση του ΑΕΠ από 2,54% (σενάριο βάσης) μειώνεται σε 2,21% (σενάριο 1) και 1,88% (σενάριο 2).

Η ελληνική κυβέρνηση έρχεται αντιμέτωπη με ένα απρόβλεπτο γεγονός, που θα έχει επιπτώσεις στην οικονομία και κυρίως στο διεθνές εμπόριο και τον τουρισμό. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στις διμερείς σχέσεις με την Κίνα. Η Κίνα αποτελεί μια καθοριστική εφοδιαστική πηγή για τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Στην ελληνική οικονομία, οι κινεζικές εισαγωγές ανήλθαν το 2019 στα 3,6 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας ετήσια αύξηση 33%. Με αυτές τις εισαγωγές τροφοδοτήθηκε η κατανάλωση, που με τη σειρά της συνεισέφερε ουσιαστικά στο ΑΕΠ. Σε μια νέα δυναμική περίοδο έχουν

περάσει και οι εξαγωγές των ελληνικών προϊόντων στη κινεζική αγορά, όπου το ποσοστό το 2019 αυξήθηκε κατά 90% σε σχέση με το 2018.

Ο κίνδυνος του κορονοϊού δοκιμάζει και την εξάρτηση της ελληνικής αγοράς ακινήτων, δεδομένου ότι οι Κινέζοι αποτελούν περίπου το 70% των επενδυτών ακίνητης περιουσίας, αξιοποιώντας το πρόγραμμα «Golden Visa» (επένδυση άνω των 250.000 ευρώ). Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του προγράμματος, οι κινέζοι αγοραστές είναι 4.714 σε σύνολο 6.692, που έχουν κάνει χρήση του Νόμου 4251/2014, ενώ άδεια διαμονής έχουν λάβει 14.177 κινέζοι επενδυτές και μέλη των οικογενειών τους. Τέλος, μόνο για το 2019 υπολογίζεται ότι επένδυσαν πάνω από 1 δισ. ευρώ στην ελληνική αγορά ακινήτων.

Η μείωση των εισροών από το τουρισμό αποτελεί μια άλλη σημαίνουσα επίπτωση, που θα επηρεάσει την οικονομία. Η συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας μας είναι πολύ σημαντική, καθώς εκτιμάται ότι η άμεση συμβολή του κλάδου υπερέβη το 10% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος το 2018, ενώ η συνολική συμβολή του, συμπεριλαμβανομένης και της έμμεσης και της επαγόμενης, ανήλθε στο 22,7% του ΑΕΠ για το 2018 (σύμφωνα με το World Travel & Tourism Council). Τα τελευταία χρόνια εκτιμάται ότι εισέρχονται περισσότεροι από 200.000 κινέζοι ανά έτος, ιδιαίτερα στη Σαντορίνη και την Αθήνα, στην πλειονότητά τους εύποροι. Ο στόχος που έχει τεθεί για 500.000 τουρίστες από την Κίνα φαίνεται να αναβάλλεται προσωρινά για τα επόμενα έτη.

Επίσης, μια κλιμάκωση της επιδημίας στην Ιταλία, ενέχει πρόβλημα για την ελληνική οικονομία, αφού η Ιταλία απορροφά περίπου το 11% των εξαγωγών της Ελλάδας ενώ αποτελεί κομβικό παράγοντα του ελληνικού τουρισμού. Χαρακτηριστικά, υπολογίζεται ότι περισσότεροι από 1,7 εκατ. Ιταλοί πολίτες προτίμησαν τη χώρα μας για τις διακοπές τους το 2019.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να επισημάνουμε ότι, αν δεν υπάρξει σύντομα σταθεροποίηση της κατάστασης είναι αναμφίβολο πως οι επιπτώσεις του κορονοϊού θα βαρύνουν σημαντικά και την ελληνική ναυτιλία. Η κατάρρευση της παγκόσμιας ζήτησης έχει

προκαλέσει προβλήματα στην ποντοπόρο ναυτιλία, καθώς η δραστηριότητα στο διεθνές εμπόριο είναι αισθητά μειωμένη και ως εκ τούτου έχουν περιοριστεί και οι μεταφορικές ανάγκες, ενώ και οι καθυστερήσεις στα ναυπηγεία της Κίνας δεν είναι αμελητέες. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί πως η Ελλάδα εισέπραξε το 2019 συνολικά 17,3 δισ. ευρώ από ναυτιλιακό συνάλλαγμα, ενώ τα έσοδα από την ναυτιλία τα τελευταία τέσσερα χρόνια έχουν αυξηθεί πάνω από 20%.

Η ενημέρωση και η πρόληψη αποτελούν απαραίτητο συστατικό, με στόχο την ασφάλεια των πολιτών αλλά και την ψύχραιμη αντίδρασή τους. Από την άλλη πλευρά, οι αγορές εμφανίζονται ιδιαίτερα καχύποπτες και απροετοίμαστες απέναντι στον κορονοϊό, αντιδρώντας επιπόλαια. Η ελληνική κυβέρνηση δεν έχει την πολυτέλεια του εφησυχασμού αφού η οικονομία της χώρας μας βρίσκεται σε φάση ανάκαμψης.

Αυτές οι εξελίξεις κάνουν πολύ επισφαλή την πρόβλεψη για ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας το 2020 στο 2,8% του ΑΕΠ και φέρνουν στο προσκήνιο για μια ακόμη φορά τις συζητήσεις για τη μείωση του δημοσιονομικού πλεονάσματος. Με τη διόγκωση των ανησυχιών, τα spreads των ελληνικών ομολόγων θα είναι ευμετάβλητα, επαναφέροντας το θέμα της βιωσιμότητας του χρέους. Βέβαια, η ελληνική κυβέρνηση βρίσκεται στην ευχάριστη θέση, μετά από πολλά χρόνια, να μην έχει την άμεση ανάγκη δανεισμού της από τις αγορές. Η υγιής κατάσταση των δημοσιονομικών της, σε συνδυασμό με το ταμειακό «μαξιλάρι», όπου σύμφωνα με την τελευταία έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας της Κομισιόν για την Ελλάδα, στο τέλος του 2019, ανέρχονταν σε 23,5 δισ. ευρώ, συρρικνώνουν το μέγεθος των οικονομικών επιπτώσεων από την επιδημία.

Για τους λόγους αυτούς, πιστεύουμε ότι κρίνεται επιτακτική η ανάληψη πρωτοβουλιών τόσο από την πλευρά της κυβέρνησης όσο και από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, όπου πρέπει να διασφαλίσουν την περαιτέρω χαλάρωση της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής.

Ασφαλή συμπεράσματα για τις οικονομικές επιπτώσεις της επιδημίας θα μπορούν να εκτιμηθούν μετά από κάποιες εβδομάδες, οπότε και θα μπορέσουμε να εξετάσουμε μέτρα φορολογικής και ασφαλιστικής ανακούφισης των πολιτών. Αρχικά, χαιρετίζουμε

την πρώτη δέσμη μέτρων που ανακοίνωσε το Υπουργείο Οικονομικών για τις πληγείσες περιοχές. Στη συνέχεια θα αναφέρουμε τις απαραίτητες πρώτες ενέργειες, τόσο σε γενικό επίπεδο για τη σταθερότητα της οικονομίας όσο και σε τοπικό για τη στήριξη επιχειρηματικής κοινότητας στις πληγείσες περιοχές, που θα πρέπει να είναι:

1. Να συμπεριληφθούν άμεσα τα ελληνικά ομόλογα στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης (QE) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, και να αποσυνδεθούν με την επίτευξη της αναβάθμισης της ελληνική οικονομίας σε «επενδυτική βαθμίδα», αφού η εξαπλωση της επιδημίας φαίνεται να την αναβάλλει για το δεύτερο εξάμηνο του 2021.
2. Το Eurogroup να λάβει σύντομα απόφαση, εντός Μαρτίου, και να δώσει τη δυνατότητα στην ελληνική κυβέρνηση να χρησιμοποιήσει τα έσοδα από ANFA/SMP για επενδύσεις και τόνωση της οικονομίας. Εκτιμάται ότι το ετήσιο κέρδος θα είναι 1,3 δισ. ευρώ για την ελληνική οικονομία, με άμεση αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,5%.
3. Διαπραγμάτευση για άμεση μείωση των πρωτογενών πλεονασμάτων από το 2020 στα επίπεδα του 2,2% του ΑΕΠ, με το δημοσιονομικό όφελος να ξεπερνάει τα 2,5 δισ. ευρώ. Η ελληνική οικονομία έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη των θεσμών και επιβάλλεται η ταχεία λήψη καθοριστικών αποφάσεων και πάλι στην κατεύθυνση της άμεσης τόνωσής της.
4. Άμεσα μέτρα παρέμβασης και ενημέρωσης ώστε να επιτευχθεί ο στόχος για αύξηση 2,8% του ΑΕΠ για το 2020. Η αύξηση κατά 1 δισ. ευρώ του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (από τα 6,75 δισ. ευρώ στα 7,75 δισ. ευρώ) θα μπορούσε να τονώσει την οικονομία.
5. Να δοθεί η δυνατότητα στην κυβέρνηση να εκταμιεύσει, αν επιτευχθεί, οποιοδήποτε υπερπλεόνασμα άνω του προκαθορισμένου στόχου που έχει συμφωνηθεί με τους θεσμούς, στην πραγματική οικονομία.

6. Επιδότηση των επιχειρήσεων του τουρισμού για την πρόληψη προσωπικού και ιδιαίτερα εποχικού, από τη στιγμή που τώρα ξεκινάει η τουριστική περίοδος. Στόχος να παραμείνει εφικτός ο στόχος για αύξηση της απασχόλησης και μείωση της ανεργίας.
7. Αναστολή για το 2020 του φόρου διανυκτέρευσης στα ξενοδοχεία. Το κόστος στα δημόσια έσοδα δεν είναι μεγάλο (ο προϋπολογισμός του 2020 προβλέπει την εισπραξη 145 εκατ. ευρώ από τον φόρο διαμονής) ενώ θα δώσει τη δυνατότητα στις ελληνικές επιχειρήσεις να γίνουν πιο ανταγωνιστικές.
8. Αναστολή κατά τέσσερις (4) μήνες του νόμου για πλειστηριασμούς της πρώτης κατοικίας και επανεξέταση για ουσιαστική προφύλαξη αυτών που παρουσιάζουν πραγματική αδυναμία να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους.
9. Παράταση της καταληκτικής ημερομηνίας (13 Μαρτίου) για την επιλογή ασφαλιστικής τάξης για τους πολίτες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα στις πληγείσες περιοχές από το Υπουργείο Εργασίας.
10. Χαιρετίζουμε την απόφαση της Κυβέρνησης για αναστολή πληρωμής βεβαιωμένων οφειλών προς τις ΔΟΥ, ασφαλιστικών εισφορών εργαζόμενου και εργοδότη, καθώς επίσης και των δόσεων ρυθμίσεων τμηματικής καταβολής βεβαιωμένων φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών, για τις επιχειρήσεις που διακόπτουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα στις πληγείσες περιοχές.